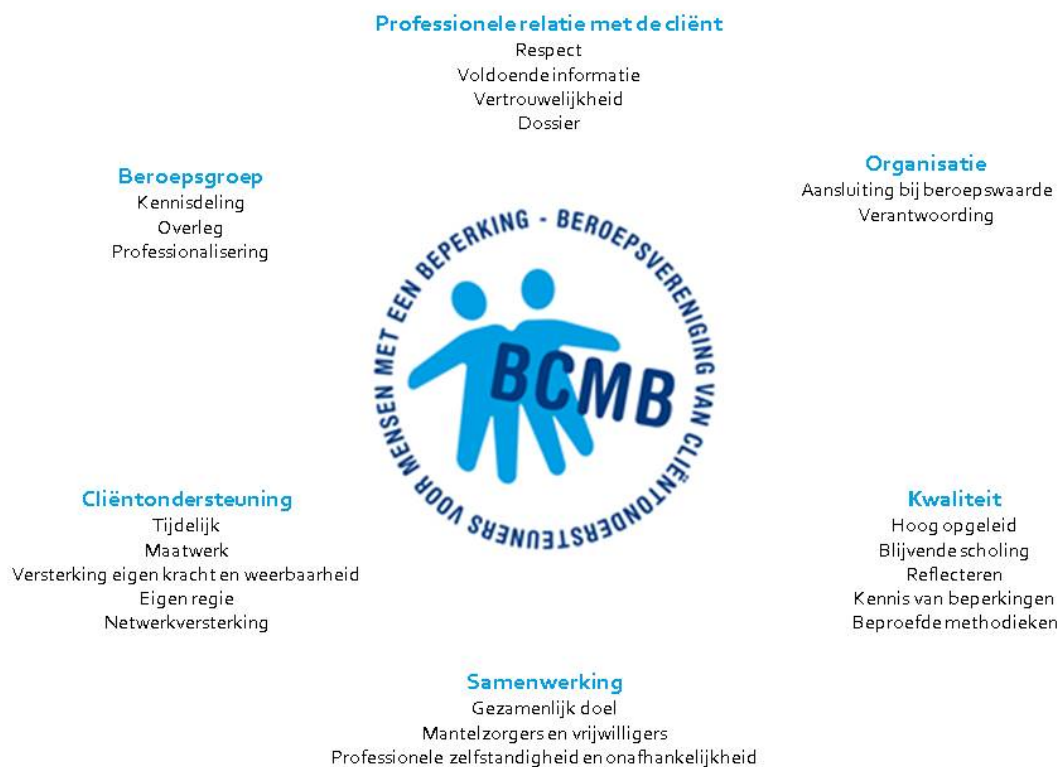

Beroepscode

Beroepsvereniging van cliëntondersteuners
voor mensen met een beperking

VOORWOORD

Met trots presenteert de Beroepsvereniging van cliëntondersteuners voor mensen met een beperking (BCMB) de eerste beroepscode voor de cliëntondersteuners. Deze beroepscode is bedoeld als leidraad bij het uitoefenen van jouw vak.

Het vak cliëntondersteuning bestaat al 100 jaar en heeft zich steeds verder ontwikkeld en geprofessionaliseerd. Juist nu, met een omgeving die steeds complexer wordt en ook meer vraagt van de professional, is een leidraad nodig. De beroepscode maakt de basisnormen van het vak transparant en laat zien waar we voor staan.

We staan op de eerste plaats voor kwaliteit. Onze leden zijn hoog opgeleide cliëntondersteuners, die de gevolgen voor het dagelijks leven met een beperking kennen, gericht zijn op samenwerking en levensbreed werken. Cliëntondersteuners die zorgen dat de cliënt de regie over zijn eigen leven weer krijgt en zich zoveel mogelijk overbodig maken. Cliëntondersteuners die zich blijven ontwikkelen, omdat de cliënt het waard is, en zij zelf natuurlijk ook!

Deze Code is van belang voor de cliëntondersteuners zelf, maar ook voor de cliënt en zijn omgeving en samenwerkingspartners. Zij weten met deze Code waar ze op mogen rekenen.

De beroepscode is opgesteld door een werkgroep van enkele bestuursleden en leden van BCMB. BCMB heeft andere beroepscode van beroepsgroepen in het sociaal domein bestudeerd ter inspiratie. Met name de Beroepscode voor de maatschappelijk werker van de BPSW vonden wij op veel onderdelen aansluiten bij onze visie en ons werk. We hebben daarom dankbaar gebruik gemaakt van deze code.

Bestuur BCMB

Inleiding

De beroepscode voor de cliëntondersteuner voor mensen met een beperking is een uitgave van de Beroepsvereniging van cliëntondersteuners voor mensen met een beperking (BCMB) en geldt voor al haar leden. De Code geeft richting aan het beroepsmatig handelen. De cliëntondersteuner moet zijn eigen Code kennen en hanteren om ethische dilemma's in de praktijk op te kunnen lossen. Cliënten en hun netwerk, maar ook samenwerkingspartners of andere betrokkenen kunnen de cliëntondersteuners aanspreken op hun beroepsmatig handelen. Cliëntondersteuners die lid zijn van de beroepsvereniging zijn bereid zich te verantwoorden als dat nodig is.

Deze Code beoogt:

- De cliëntondersteuner voor zijn dagelijkse praktijk richtlijnen en ondersteuning te geven.
- (Potentiële) cliënten en hun netwerk, maar ook samenwerkingspartners duidelijk te maken wat zij in hun contacten met de cliëntondersteuner kunnen en mogen verwachten.
- Criteria te geven voor het beroepsmatig handelen.
- Elkaar aan te kunnen spreken, binnen het eigen team, de organisatie of via het verenigingsstuchtrecht (dat wordt nog ontwikkeld).
- De beroepsgroep te binden en hier een duidelijk profiel aan te verbinden.

BCMB is in gesprek met Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) en het Registerplein over de registratie van cliëntondersteuners. Voor cliëntondersteuners die met jeugdigen werken geldt dat zij zich verplicht moeten gaan registreren bij SKJ. De registratie van cliëntondersteuners zal daarop aansluiten zodat overlap wordt voorkomen. Zodra de registratie is geïmplementeerd, zal dit in deze beroepscode (artikel 2) worden opgenomen.

BCMB zal tuchtrecht ontwikkelen voor haar leden. Het tuchtcollege toetst bij klachten of de cliëntondersteuner de Code heeft nageleefd. Als het tuchtrecht is ontwikkeld, dan zal dat in de beroepscode worden opgenomen. Daarnaast geldt dat deze Code een weergave is van de beroepsnormen die gelden. Als een cliëntondersteuner zich moet verantwoorden voor de rechter, wordt gekeken of er volgens deze Code is gehandeld.

Bij het opstellen van deze Code is dankbaar gebruik gemaakt van andere beroepscode van beroepen die veel overlap vertonen met het beroep van cliëntondersteuner. Met name van de Beroepscode voor de maatschappelijk werker van de BPSW hebben wij dankbaar gebruik gemaakt.

De beroepscode draagt bij aan de professionalisering van de beroepsgroep. De Code regelt geen zelfstandige rechten en verplichtingen van andere betrokkenen, zoals cliënten en werkgevers.

De Code hangt samen met het *Beroepsprofiel van de cliëntondersteuner*. Het *Beroepsprofiel* beschrijft taken en competenties; de praktische kennis en kunde en methodische vaardigheden. Het lezen van deze Code gaat dan ook niet zonder het lezen van het Beroepsprofiel.

Elke zin begint met:

De cliëntondersteuner ...

1 Cliëntondersteuning

1. **versterkt de eigen kracht en de weerbaarheid** van de cliënt, zodat deze zoveel als mogelijk de **regie** heeft over zijn/haar eigen leven en kan meedoen in de maatschappij. De cliëntondersteuner kijkt naar de mogelijkheden van de cliënt, betreft en activeert het **netwerk** van de cliënt.
2. biedt **maatwerk** voor generalistische vragen en geeft informatie, advies en **tijdelijke** ondersteuning.

2 Kwaliteit

3. is **hoog opgeleid** (ten minste HBO-niveau) en onderhoudt zijn kennis voortdurend en aantoonbaar door **scholing** bij erkende opleidingsinstituten, vakliteratuur bij te houden en **reflectie** met collega's.
4. kent en begrijpt de gevolgen voor het dagelijks **leven met een beperking**.
5. gebruikt beproefde en daar waar van toepassing gevalideerde **methodieken**.

3 Professionele relatie met de cliënt

6. heeft **respect** voor de cliënt en herkent en erkent het unieke in – en de waardigheid van de cliënt. Respect tonen betekent ook vertrouwen opbouwen en open communiceren.
7. maakt geen misbruik van zijn/haar overwicht die voortvloeit uit zijn/haar deskundigheid en/of positie in de professionele relatie met de cliënt.
8. zorgt ervoor dat de cliënt of zijn wettelijke vertegenwoordiger **voldoende informatie**¹ ontvangt die voor hem/haar belangrijk is over de wijze waarop hulp kan worden geboden.
9. heeft als **vertrouwenspersoon** een geheimhoudingsplicht van informatie over de cliënt. Tenzij er sprake is van een wettelijke meld/rapportageplicht. In dat geval waarschuwt hij/zij de cliënt dat hij/zij een wettelijke meldingsplicht heeft.
10. heeft toestemming van de cliënt en/of zijn wettelijke vertegenwoordiger² als hij/zij informatie over de cliënt aan andere personen geeft en/of met andere personen overlegt om op te treden voor of namens de cliënt. Bij toestemming weegt de cliëntondersteuner zorgvuldig alle belangen en waarden af om daadwerkelijk volgens die toestemming te handelen.
11. handelt buiten medeweten en toestemming van de cliënt als levensbelangen van de cliënt of van anderen ernstig worden bedreigd. Of wanneer de cliënt niet in staat is zijn/haar wil te bepalen. In alle gevallen overlegt de cliëntondersteuner met beroepsgenoten en/of andere deskundigen en verantwoordt hij/zij zijn/haar handelen zoveel mogelijk tegenover de cliënt.
12. bespreekt een vermoeden van lichamelijke en/of psychische mishandeling bij minderjarigen met de betrokken minderjarige en betrokkenen uit het cliëntstelsel. Tenzij dit laatste niet in het belang van de minderjarige is. Als het nodig is volgt hij/zij de meldcode. Bij zorgen over de ontwikkeling van een jeugdige, bespreekt hij/zij ook een melding in de verwijzingsindex.

¹ Met noodzakelijke informatie wordt bedoeld:

- De wijze waarop de ondersteuning wordt uitgevoerd en wat de cliënt of diens vertegenwoordiger mag verwachten
- Beleid van waaruit de cliëntondersteuning wordt vormgegeven
- De bereikbaarheid van de cliëntondersteuner en de organisatie
- Het geldende privacy- en klachtenreglement, evenals de Code van waaruit de professional werkt en het Tucht recht wat hieraan gekoppeld is
- De vastlegging en dossiervorming van cliëntgegevens, afspraken en inhoud van gesprekken
- De geheimhoudingsplicht van de organisatie en cliëntondersteuner en onder welke voorwaarden met wie cliëntgegevens worden gedeeld
- Eventuele rapportageverplichtingen van de organisatie en/of de cliëntondersteuner
- Wettelijke plicht van de cliëntondersteuner om vermoedens van kindermishandeling of risico's voor de ontwikkeling van het kind te melden

² Voordat persoonsgegevens en/of informatie over de cliënt aan anderen wordt verstrekt, vraagt de cliëntondersteuner aan een cliënt:

- onder de 12 jaar toestemming aan zijn wettelijke vertegenwoordiger;
- tussen 12 en 16 jaar toestemming aan de cliënt en de wettelijke vertegenwoordigers gezamenlijk;
- vanaf 16 jaar toestemming aan de cliënt.

13. verzamelt gegevens over de persoon en de omstandigheden van de cliënt en over de hulpverlening (**dossier**). Dit zijn gegevens die nodig zijn voor de doelstelling van de professionele relatie. Dit dossier is niet toegankelijk voor personen die niet functioneel betrokken zijn bij de professionele relatie. Als een cliënt of zijn/haar wettelijke vertegenwoordiger zijn dossier wil inzien, geeft de cliëntondersteuner inzage. Tenzij dit voor de cliënt of anderen ernstig nadeel oplevert. Wanneer inzage in het dossier voor de cliënt ernstig nadeel oplevert, verleent de cliëntondersteuner inzage aan een professionele vertrouwenspersoon die de cliënt aanwijst.
14. bevordert passende ondersteuning door anderen wanneer de eigen deskundigheid of de relatie met de cliënt onder druk komt te staan.

4 Samenwerking

15. zet zich in voor een goede en efficiënte samenwerking binnen en buiten de eigen organisatie, met formele en informele zorg en dienstverlening daar waar dat de ondersteuning aan cliënten ten goede komt. Bij samenwerking met **mantelzorgers en vrijwilligers** heeft de cliëntondersteuner aandacht voor hun draagkracht en draaglast.
16. behoudt in elke samenwerking en **in de relatie met de betalende opdrachtgever** zijn/haar **professionele zelfstandigheid en onafhankelijkheid**. Professionele zelfstandigheid houdt in dat de eigen verantwoordelijkheid van de cliëntondersteuner is, dat hij/zij zijn/haar functie en taken toetst aan de beroepsstandaarden, Code en Beroepsprofiel en aan de (maatschappelijke) opdracht die aan zijn/haar functie ten grondslag ligt. Dit doet hij/zij zoveel mogelijk samen met collega's. Professionele zelfstandigheid is geen vrijbrief om slechts naar eigen inzicht te handelen. Onafhankelijk wil zeggen dat de cliëntondersteuner naast de cliënt staat en geen andere belangen nastreeft.
17. verleent geen medewerking aan werkzaamheden van anderen als deze in strijd zijn met de Code.

5 Organisatie / opdracht

18. aanvaardt de organisatie/opdracht waaraan hij/zij zich verbindt als het kader voor zijn beroepsuitoefening. De cliëntondersteuner werkt mee aan de uitvoering van de doelstelling en de ontwikkeling van het beleid van de organisatie. Hij/zij toetst deze uitvoering en ontwikkeling en mogelijke gevolgen hiervan voor de eigen functie- en taakomschrijving aan de voorwaarden voor een **goede beroepsuitoefening en aansluiting bij de beroepswaarde**.
19. legt vanuit zijn/haar beroepsverantwoordelijkheid **verantwoording** af aan de werkgever of opdrachtgever over de wijze waarop hij/zij zijn/haar functie vervult.

6 Beroepsgroep

20. onderhoudt zijn/haar vakbekwaamheid in relatie tot zijn/haar collega's door het blijvend en aantoonbaar opdoen en **ter beschikking stellen van kennis**, ter discussie stellen van deskundigheid en opvattingen over de beroepsuitoefening en ter toetsing voorleggen van het beroepsmatig handelen.
21. **overlegt** met een collega³ als hij/zij terechte redenen heeft dat deze collega het belang van een cliënt en/of het vertrouwen in het beroep ernstig schaadt. Als het nodig is, overlegt hij/zij vervolgens met deskundige andere collega's.
22. werkt samen met beroepsgenoten en andere deskundigen aan de **professionalisering van het beroep**. Investeren in de toekomst van het beroep is een gedeelde verantwoordelijkheid. Hierbij kan gedacht worden aan mogelijkheden binnen de eigen organisatie en daarbuiten, zoals beroepsvereniging, opleidingen of kennis- en wetenschappelijke instituten.

³ Het gaat hier om collega's die de Code hebben ondertekend, zowel binnen de eigen organisatie als daarbuiten.